

Nr 81

Utlåtande i anledning av motion angående grunderna för pension eller annan ersättning åt tjänstemän hos kamrarnas kanslier vid övergången till enkammarriksdag.

I motionen II: 337 av herr förste vice talmannen *von Friesen* hemställs att riksdagen skall besluta att i motionen angivna grunder skall vara normerande för pensioner och eventuellt andra ersättningar till förste stenografer, stenografer och andra tjänstemän vid kamrarnas kanslier som av åldersskäl avgår vid övergången till enkammarriksdag.

Över motionen har utskottet inhämtat yttranden från styrelsen för riksdagens förvaltningskontor — som bifogat yttrande från statens personalpensionsverk — och från Tjänstemännens centralorganisations statstjänstemannasektion (TCO-S).

Motionen

I motionen framhålls att riksdagen efter övergången till enkammarssystem behöver färre stenografer än tidigare och att därför flera av de nu hos kamrarna anställda kommer att avgå därför att de uppnått pensionsåldern och sakna den möjlighet att kvarstå i tjänst hos riksdagen viss tid därefter som hittills i regel föreläggat. Heltidsanställda riksdagsstenografer fick riksdagen först 1967, påpekas det, och bland dem ingår icke förste stenograferna. Stenograferna har därför måst inneha även annan befattning i allmän eller enskild tjänst, i vilken de dock till följd av frånvaron för tjänstgöring hos riksdagen vanligen fått lägre lön — och sålunda också lägre pensionsförmåner — än de kunnat påräkna om de inte kombinerat den med befattningen hos riksdagen. Efter att ha hänvisat till gällande bestämmelser och tillämplad praxis i fråga om pensionering av de deltidsanställda stenograferna uttalar motionären att med dessa regler — vilka såvitt gäller beräkning av pensionslönenivån angetts på ett något missvisande sätt — pensionen inte blir fullt tillfredsställande för de trotjänare hos riksdagen som det här gäller. Ett nyligen avgjort fall, då pension till en förste stenograf beviljats dispensvis, refereras. Avslutningsvis uttalar att det synes rimligt att vid pensionering av riksdagsstenografer och eventuellt andra vid kamrarna anställda, vilken inträffar vid övergången till enkammarriksdag, gärna efter individuell prövning,

1) bruttopensionen uträknas med utgångspunkt från löneklassen A 26 för förste stenografer, A 21 för arvodesanställda stenografer, i den mån även sådana avgår vid nämnda tillfälle, osv.;

2) från denna bruttopension icke avdrages vad vederbörande uppbär i pension från annan tjänst; samt

3) inte heller avdrag sker för allmän tilläggspension och folkpension, i den mån sådant avdrag redan göres från pension från annan arbetsgivare.

Remissyttrandena

De i motionen uppställda önskemålen kommenteras i yttrandet från *styrelsen för riksdagens förvaltningskontor* punkt för punkt under hänvisning till yttrandet från *statens personalpensionsverk*, vari en närmare redogörelse för ifrågavarande bestämmelser och tillämpad praxis lämnas. Dessa båda yttranden återges i *bilaga* till detta utlåtande.

TCO-S anför följande:

TCO-S finner högst otillfredsställande, att pensionsfrågan för icke löneplansanställda vid riksdagen på grund av formella skäl skall behöva behandlas utanför avtal och reglementen. I nuläget synes det dock vara enda sättet för att nå en lösning, som beaktar de anställdas rättmätiga krav på trygghet efter lång, välmeriterad tjänstgöring. Ifrågavarande tjänstgöring har i samtliga fall varit särskilt påfrestande på grund av riksdagens arbetssätt men har alltid av vederbörande utförts synnerligen osjälviskt.

TCO-S tillstyrker motionen, som synes ge berörda tjänstemän de förmåner, som skulle ha tillkommit dem vid ett ordinärt anställnings- och arbetsförhållande.

Utskottet

De tjänstemannakategorier som närmast avses i motionen är kamrarnas stenografer och förste stenografer. För stenografer finns sedan år 1967 ett antal lönegradsplacerade tjänster. Förste stenograferna har — i likhet med vissa stenografer — haft arvodestjänster såväl före år 1967 som därefter. Sedan 1967 års början gäller statens allmänna tjänstepensionsreglemente (SPR) med anslutande bestämmelser i fråga om samtliga här berörda tjänstemän under förutsättning att de inte vid den angivna tidpunkten redan hade uppnått pensionsåldern.

De åsyftade tjänstemännen har förenat tjänst hos riksdagen med tjänst hos annan arbetsgivare, hos vilken pensionsrätt också förvärvats. De önskemål som framförs i motionen går delvis ut på att dessa tjänstemän skall få uppbära pensionsförmåner från båda anställningarna utan den samordning som nu i vissa fall förekommer när sådana förmåner förvärvats hos skilda arbetsgivare. Därjämte framställs ett önskemål rörande beräkningen av pensionslön för arvodesanställda stenografer och förste stenografer.

I motiveringen för sina förslag framhåller motionären att övergången till enkammarriksdag med minskat behov av stenografpersonal medför att flera av de anställda hos kamrarna vilka uppnått pensionsåldern men vid oförändrad organisation haft utsikter att ytterligare någon tid få kvarstå i riksdagens tjänst kommer

att få avgå vid årsskiftet 1970—1971. Sedan innehavare av tjänsterna som stenograf och förste stenograf hos enkammarriksdagen nu blivit utsedda kan det vitsordas att endast sökande som ännu inte uppnått pensionsåldern ifrågakommit.

Beträffande de av motionären avsedda tjänstemän som vid sidan av sin tjänst hos riksdagen varit anställda i annan offentlig tjänst blir 7 § SPR tillämplig. Innebörden härav är i huvudsak att vid sammanträffande av pensionsförmåner intjänade i olika tjänster endast en förmån, den större, får utgå; från vad som gäller tjänsteårsberäkningen kan här bortses. I den mån en tjänsteman på grund av anställning hos offentlig arbetsgivare uppbär pension som är lika hög som eller högre än den pension som skulle utgå på grund av anställningen hos riksdagen, medför sistnämnda anställning inte utan vidare särskilda pensionsförmåner. Riksdagens förvaltningskontor äger emellertid besluta att pensionstagaren får behålla mer än som motsvarar den högre pensionen.

Det hos privata arbetsgivare tillämpade ITP-systemet innebär, såvitt avser tiden efter det att pensionstagaren fyllt 67 år, att utöver folkpension och allmän tilläggspension utgår ett tillskott så att de sammanlagda pensionsförmånerna svarar mot viss andel av den pensionsgrundande lönen. ITP-systemet anses icke motsvara det statliga bruttosystemet, varför samordning av de olika pensionsförmånerna icke sker för de av ifrågavarande tjänstemän som förvärvat pensionsrätt såväl hos riksdagen som hos privat arbetsgivare. Den praktiska innebörden av detta är att vederbörande äger uppbära *dels* statlig tjänstepension, vilken anses innefatta så stor del av honom tillkommande socialförsäkringsförmåner som svarar mot riksdagstjänstens andel av det antal tjänsteår, i förevarande fall 30, som erfordras för hel pensionsförmån, *dels* vad som därefter kan återstå av socialförsäkringsförmånerna, *dels ock* det tillskott utöver socialförsäkringsförmånerna som ITP-systemet ger. För de av ifrågavarande tjänstemän som varit anställda i privat tjänst med pensionsrätt enligt ITP-systemet kommer de sammanlagda pensionsförmånerna sålunda under alla omständigheter att bli större än pensionen från blott endera av tjänsterna. Liksom de nyss åberopade myndigheterna vill utskottet icke tillstyrka avvikelser från gällande bestämmelser och praxis i fråga om här avsedda pensionsfall.

Vad slutligen beträffar grunderna för beräkningen av pensionslön överensstämmer, såsom påpekas i de yttranden till vilka utskottet hänvisat, det framställda önskemålet med vad som redan gäller. Av motionärens motivering — som på denna punkt i sak är något missvisande, då det hävdas att vid pensionsberäkningen »presumerats att vederbörande varit placerade tre löneklasser lägre» än den på grundval varav pensionen beräknats — kan möjligen utläsas att avsikten varit att önskemålet skulle ha en annan innebörd. Utskottet är emellertid icke berett att härvidlag förorda någon avvikelse från gällande bestämmelser.

Av vad här anförts framgår att utskottet avstyrker motionärens förslag om generella avvikelser för de ifrågavarande tjänstemannakategorierna från vad som eljest gäller inom den statliga personalpensioneringen. Det står emellertid, som ovan antytts, riksdagens förvaltningskontor fritt att i föreskriven ordning ta initiativ till en speciell pensionsreglering. Utskottet vill också erinra om den befogen-

het som förvaltningskontoret har att i vissa fall besluta om engångsersättning till f. d. anställningshavare hos riksdagen (BaU 1968: 67).

Åberopande vad här anförts hemställer utskottet
att riksdagen avslår motionen II: 337.

Stockholm den 10 december 1970

På bankoutsrottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle (s), Åke Larsson (s), Palm (s), Åkerlund (m), Lundin (s)*, Annerås (fp)* och Thorsten Larsson (cp)*;

från andra kammaren: herrar Regnéll (m), Hagnell (s)*, Bengtsson i Landskrona (s), Börjesson i Glömminge (cp), Löfgren (fp), Svensson i Eskilstuna (s)* och Brännström (s).

*) Ej närvarande vid justeringen.

RIKSDAGENS
FÖRVALTNINGSKONTOR
3.4.1970

Till Riksdagens bankoutskott

Yttrande över motionen II: 337 angående grunderna för pension eller annan ersättning åt tjänsteman hos kamrarnas kanslier vid övergången till enkammarriksdag

Till styrelsen för riksdagens förvaltningskontor har för yttrande överlämnats motionen II:337 angående grunderna för pension eller annan ersättning åt tjänsteman hos kamrarnas kanslier vid övergången till enkammarriksdag.

Styrelsen — som inhämtat särskilt yttrande i ärendet från statens personalpensionsverk, vilket yttrande bifogas — får anföra följande.

I motionen tas till behandling upp vissa principer i pensionshänseende. Det synes enligt motionen rimligt att vid pensionering av riksdagsstenografer och eventuellt andra vid kammarkanslierna anställda, vilken inträffar vid övergången till enkammarriksdag, gärna efter individuell prövning,

- 1) bruttopensionen uträknas med utgångspunkt från löneklassen A 26 för förste stenografer, A 21 för arvodesanställda stenografer, i den mån även sådana avgår vid nämnda tillfälle, osv.,
- 2) från denna bruttopension icke avdrages vad vederbörande uppbär i pension från annan tjänst,
- 3) samt att inte heller avdrag sker för allmän tilläggspension och folkpension, i den mån sådant avdrag redan göres från pension från annan arbetsgivare.

För arbetstagare inom den inre riksdagsförvaltningen gäller fr o m 1.1.1967 väsentligen samma regler i pensionshänseende som för arbetstagare i övrigt i statens tjänst. I sitt yttrande har statens personalpensionsverk behandlat de i motionen framlagda önskemålen mot bakgrund av dessa regler.

Vad först gäller frågan om beräkning av pensionslön för arvodesanställda förste stenografer och stenografer överensstämmer, som personalpensionsverket konstaterar, det i motionen framförda önskemålet med vad som redan gäller.

Vad därefter gäller yrkandet att från bruttopensionen inte skall avdragas vad vederbörande uppbär i pension från annan tjänst må följande anmärkas. Enligt gällande bestämmelser skall samordning ske där annan tjänstepensionsrätt föreligger enligt statliga pensionsbestämmelser och grundar sig på samma persons anställning. Vidare skall samordning ske med kommunal och viss icke-statlig tjänstepensionering i den utsträckning som framgår av bestämmelserna. I sist angivna avseende gäller det väsentligen pensionsrätt grundad i anställning hos offentlig arbetsgivare (motsvarande). Pensionsförmån enligt ITP-systemet på grund av anställning i enskild tjänst utgår däremot vid sidan av statlig pensionsförmån. I likhet med personalpensionsverket avser styrelsen att någon särskild reglering i detta hänseende icke bör ifrågakomma för de tjänstemän som motionen avser.

I motionen har tillika upptagits frågan om att avdrag från pensionen icke skall ske för allmän tilläggspension och folkpension, i den mån sådant avdrag redan görs från pension från annan arbetsgivare.

Enligt gällande regler skall beloppet av tjänstepensionsförmån jämkas i vissa fall för att undvika sk dubbelsamordning. Detta sker då tjänstepensionsförmånen sammanträffar *antingen* med sådan pensionsförmån enligt andra statliga pensionsbestämmelser än statens allmänna tjänstepensionsreglemente eller sådan lön på

grund av anställning inom område, omfattat av statliga pensionsbestämmelser, som är nedsatt med hänsyn till bl a allmän tilläggspension eller folkpension, *eller* med sådan icke-statlig personalpensionsförmån som avväges enligt bruttosystem med hänsyn till sådana socialförsäkringsförmåner. I fråga om icke-statlig personalpensionsförmån prövar styrelsen för riksdagens förvaltningskontor huruvida annan än kommunal pensionering skall anses innefatta tillämpning av bruttosystem. Enligt vad personalpensionsverket upplyser i sitt yttrande har dispens från den s k dubbel-samordningen hittills inte meddelats i något fall där Kungl Maj:t prövar motsvarande ärenden, enär den icke-statliga personalpensioneringen inte ansetts motsvara det statliga bruttosystemet.

Styrelsen för riksdagens förvaltningskontor finner mot bakgrund av ovan angivna redogörelse skäl icke föreligga för avvikelser från de regler i fråga om samordning, som nu gäller inom hela den statligt reglerade sektorn. Styrelsen vill understryka vikten av enhetlighet i regler och tillämpning.

RIKSDAGENS FÖRVALTNINGSKONTOR

På styrelsens vägnar:
SIGURD LINDHOLM

Magnus Huss

STATENS PERSONALPENSIONSVERK
4.3.1970

Till riksdagens förvaltningskontor

Remissvar angående en inom riksdagens andra kammare väckt motion (II:337) angående grunderna för pension eller annan ersättning åt tjänsteman hos kamrarnas kanslier vid övergången till enkammarriksdag.

Genom beslut 14.12.1966 har styrelsen för riksdagens förvaltningskontor med stöd av riksdagens bemyndigande förordnat att beträffande tjänsteman inom den inre riksdagsförvaltningen (riksdagens kamrar, utskott och förvaltningskontor) skall fr. o. m. 1.1.1967 tillämpas statens allmänna tjänstepensionsreglemente (SPR) med anslutande bestämmelser jämte av styrelsen i anslutning till förenämnda bestämmelser meddelade föreskrifter. Härigenom har, förutom ordinarie eller extra ordinarie tjänsteman, extra eller arvodesanställd tjänsteman vid den indre riksdagsförvaltningen, som uppfyllt vederbörliga kvalifikationsvillkor, fr. o. m. 1.1.1967 blivit underkastad SPR. Härför förutsattes bl. a. att vederbörande vid nämnda tidpunkt inte uppnått den ålder vid vilken han har rätt att avgå med ålderspension, d. v. s. pensioneringsperiodens nedre gräns eller den tidigare tidpunkt som enligt vissa övergångsbestämmelser kan vara tillämplig i det enskilda fallet.

I förevarande motion har *för det första* upptagits frågan om beräkning av pensionslön för arvodesanställda förste stenografer resp. stenografer. Bestämmelserna om pensionsunderlag och pensionslön återfinnes i 9 § SPR och statens pensionslöneförordning (PLF). För tid under vilken utgått arvode motsvarande månadslönen i löneklass A 26 resp. A 21 utgöres pensionslönen jämlikt 3 § 6 mom. PLF av månadslönen i nämnda löneklasser vilka utgör slutlöneklass i lönegrad A 23 resp. A 18. För annan tid då arvode utgått enligt andra grunder än förenämnda utgöres pensionslön enligt sistnämnda författningsrum i PLF av månadslönen i den högsta löneklass på löneplan A, B, C eller U, i vilken lönen inte överstiger en tolfte del av årslönen i anställningen. Under första punkten uppställt yrkande överensstämmer alltså med vad som redan gäller.

Motionären har *för det andra* hemställt att från bruttopension inte avdrages vad vederbörande uppbär i pension från annan tjänst. Härom gäller följande. Enligt 7 § SPR och 5 § tilläggsbestämmelserna till SPR (TB SPR) skall tjänstepensionsrätt enligt SPR samordnas med annan tjänstepensionsrätt vilken föreligger enligt reglementet eller andra statliga pensionsbestämmelser och grundar sig på samma persons anställning. Vidare skall samordning ske med kommunal och viss icke-statlig tjänstepensionering i enlighet med de närmare bestämmelser som framgår av 5 § 1 mom. b. TB SPR. Pensionsförmån grundad i annan anställning än som avses i förenämnda stadganden, t. ex. anställning i enskild tjänst med rätt till pension enligt ITP-systemet, utgår således vid sidan av statlig pensionsförmån. Någon särskild reglering för de med motionen avsedda tjänstemännen läser icke böra ifrågakomma.

För det tredje upptages i motionen frågan om beräkning av den statliga pensionsförmånen utan hänsyn till allmän pension (ATP och folkpension) i den mån avdrag för sådan pension göres från pension från annan arbetsgivare. Den statliga personalpensionsförmånen utgör en kompletteringsförmån till vissa i pensionsbestämmelserna närmare angivna socialförsäkringsförmåner, däribland ATP och folkpension, till vilka rätt kan föreligga. Som följd härav har avvikelser från föreskrifterna om avvägning med hänsyn till socialförsäkringsförmåner, vilka angives

i 4 § 1—7 mom. TB SPR, funnits böra ifrågakomma endast under vissa särskilda betingelser. Enligt 8 mom. sistnämnda paragraf jämkas beloppet av tjänstepensionsförmån om så erfordras för att undvika dubbelsamordning, när tjänstepensionsförmånen sammanträffar *antingen* med sådan pensionsförmån enligt andra statliga pensionsbestämmelser än SPR eller sådan lön på grund av anställning inom område, omfattat av statliga pensionsbestämmelser, som är nedsatt med hänsyn till förmån som avses i paragrafens första moment *eller* med sådan icke-statlig personalpensionsförmån som avväges enligt bruttosystem med hänsyn till förmåner som avses i nämnda moment. Är fråga om icke-statlig personalpensionsförmån beror på prövning av styrelsen för riksdagens förvaltningskontor huruvida annan än kommunal pensionering skall anses innefatta tillämpning av bruttosystem. Upplyningsvis må meddelas, att i motsvarande fall, där prövningen ankommer på Kungl. Maj:t, dispens från den s. k. dubbelsamordningen hittills inte meddelats i något fall enär den icke-statliga personalpensioneringen inte ansetts motsvara det statliga bruttosystemet.

Beträffande bestämningen av den pension som styrelsen för riksdagens förvaltningskontor genom beslut 9.5.1969 beviljade f. d. förste stenografen S. Stäckig och till vilken motionären hänvisat må följande framhållas. Stäckig blev 1.1.1967, när SPR blev tillämpligt beträffande hans tjänst, på grund av sin ålder inte underkastad reglementet. Vid bedömningen av frågan om pension till honom och avvägningen av densamma följdes i stort sett de riktlinjer som riksdagen tidigare tillämpat i fall som Stäckigs (jfr bankoutskottets utlåtanden 1954, nr 41 och 1957, nr 4). Den närmare beräkningen av Stäckigs pension skedde på samma sätt som om fråga varit om reguljär SPR-pension. Nämnas må att pensionsunderlagsbestämningen redovisats tekniskt i promemorian med beräkning av pensionen på så sätt att de för lönegrad gällande pensionslönerna angivits, vilket motiverats av utformningen av de tabeller som utfärdas för pensionsbestämning.

De belopp som anges i dessa tabeller baseras på högsta löneklassen i vederbörande lönegrad (se 3 § 2 mom. andra stycket PLF). Stäckigs pensionslön har alltså för tiden fr. o. m. 1.1.1967 utgjorts av månadslönen i 26 löneklassen. Den lösning som i Stäckigs fall tillämpades beträffande samordning med icke-statlig personalpension är inte densamma som enligt ovan gäller för SPR-pension.

Vid handläggningen av detta ärende har närvarit byråcheferna Renström, Sjönell och Sundberg.

Folke Ericson

Kerstin Ahlroth